

เทศน์เช้า วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนุสสุนโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อันนี้มันจะฟังไม่เข้าใจหน่อย ใหม่ๆ นะ ใจมันทรงมรรคทรงผล ใจมันจะทรงมรรคทรงผลได้มันต้องสร้างขึ้นมา อย่างพวกเราทางโลกเขานะหัวใจมีคบอด หัวใจมีคบอดเพราะสนใจแต่เรื่องของเขา เขาสนใจเรื่องของเขา เขาไม่สนใจศาสนาเรื่องของหัวใจ เขาสนใจแต่เรื่องของร่างกาย เรื่องของเครื่องอยู่อาศัย เครื่องอยู่อาศัยต้องหาอยู่อาศัย นั้นเป็นเรื่องปรกติ ธรรมชาติเกิดมาต้องมีอาศัย

แต่วันนี้วันพระ เราตั้งใจมาทำบุญกุศลนะ บุญกุศลเพื่อเรื่องของใจ ตาบอดตาใส ดึกว่าคนตาบอดเลย ตาบอดสนิทไม่เห็นอะไรเลย ไม่รู้เรื่องอะไรทั้งสิ้น ไม่เข้าใจสิ่งใด แล้วก็แสวงหาตามความคิดของตัวเอง นั่นคือคนตาบอด คนตาบอดตาใส อย่างพวกเรานี้ตาบอดตาใส เพราะอะไร? เพราะว่าพยายามแสวงหาธรรม

ถ้ามีดวงตาเห็นธรรม ตาสว่างขึ้นมา ถ้าตาสว่างขึ้นมามันจะมีดวงตาเห็นธรรม ดวงตาเห็นธรรมแล้วมันไม่ต้องบอกนะ ทุกคนถ้ารู้อะไรเป็นของมีประโยชน์ มันจะแสวงหาของมันเต็มที่แล้ว ถ้ามันรู้ว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์ สิ่งที่มีมันเป็นประโยชน์เป็นที่พึ่งอาศัยได้จริง แต่นี้เรายังพึ่งอาศัยไม่ได้เพราะเราตาบอดตาใส เรายังไม่เห็นสิ่งนั้นจริง เห็นไหม เราถึงต้องพยายามภาวนากัน

ถ้าเราทำภาวนาของเราขึ้นมา เพื่อใจของเรา ความสุขจริงๆ แล้วมันอยู่ที่ใจของเรา ใจของเราจะทุกข์จะยากอยู่ที่ใจของเรา ร่างกายนี้มันเป็นสิ่งที่พึ่งอาศัยชั่วคราว แต่ใจนี้มันเป็นคงที่ ใจนี้คงที่ตลอดไป มันจะเวียนตายเวียนเกิดธรรมชาติของมัน ตามแต่สถานะที่มันจะเกิดขึ้นมา ถ้ามันเกิดขึ้นมาจากสถานะทางไหน แต่สถานะนี้สถานะของมนุษย์ สถานะของมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนานี้ประเสริฐที่สุด ประเสริฐที่สุดคือว่าหาทางออก พยายามทำตาให้ลืมตาให้ได้ ทำตาใจให้ลืมตาให้ได้ ถ้าตาของใจลืมตาได้ มันก็ต้องหาครูหาอาจารย์

ถ้าหาครูหาอาจารย์ได้... โคน้ำผึ้ง พระพุทธเจ้าบอกว่า โคน้ำผึ้ง สมัยพุทธกาล เทคโนโลยียังไม่เจริญ สิ่งใดๆ ท่านเทียบเรื่องธรรมชาติ โคน้ำผึ้งก็ โคน้ำผึ้งนั่นมันจะพา ผึ้งนั่นขึ้นผึ้งได้ ถ้าครูบาอาจารย์ไม่ฉลาดพา โคน้ำผึ้งนั่นลงไปกลางวังน้ำวน เห็นไหม น้ำมัน จะลุดไปหมดเลย น้ำของกิเลส น้ำของโอหะ นี่โลกมันติดอยู่ ไม่ต้องบอกไม่ต้องสอนกัน นะ เรื่องของโลกทุกคนแสวงหา เด็กๆ มันก็รู้จัก ตั้งแต่เล็กขึ้นมามันเล่นอะไร? มันก็เล่น เรื่องการดำรงชีวิตของมันนั่นแหละ

การดำรงชีวิตของผู้ใหญ่ เด็กมันเอาไปเล่นกัน เพื่อความปรารถนา เขาต้องการสิ่ง นั้น แต่ยังไม่ถึงเวลาของเขา เขาก็ต้องใช้ชีวิตแบบเด็กของเขาไปก่อน แล้วชีวิตของโลก เขาต้องแสวงหาสิ่งนั้น แสวงหาเรื่องความเป็นโลก ความเห็นของใจ เพราะใจมัน เกี่ยวกับกิเลส กิเลสมันเกี่ยวกับเรื่องความเป็นไปของโลก เกี่ยวกับแรงดึงดูดของโลก เห็นไหม แรงดึงดูดของโลก แรงของการแสวงหาในความเป็นไปของโลกให้ตัวนี้มีค บอด ตัวนี้มีคบอดคาก็ไม่เห็น ไม่มีดวงตาเห็นธรรม ถ้ามีดวงตาเห็นธรรมมันต้องพยายาม แสวงหา ต้องมีความเชื่อก่อน

ดวงตาเห็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม เกิดเป็นเจ้าชาย สิทธัตถะ มีความเจริญรุ่งเรืองขนาดไหนในชีวิต ในชีวิตทุกอย่างพร้อมหมดเลย แต่มันมี ความจงใจ คนสร้างบุญบารมีมาเป็นอย่างนั้น คิด เห็นไหม คิดจะหาทางออก ทางอัน ไດจะเป็นทางประเสริฐ คนเราเกิดมาต้องตายหมด แล้วทุกอย่างควบคุมได้ แต่การเกิด และการตาย ความเป็นโลกควบคุมไม่ได้ สิ่งที่ควบคุมไม่ได้มันก็ต้องเวียนไปเวียนเกิด

แล้วเวียนไปเวียนเกิด เห็นไหม เวียนไปสถานะไหนมันไม่เข้าใจ ถ้ามันเห็นแล้ว เพลิดเพลินไปแบบคนตาบอด เพลิดเพลินไปตามกระแสโลกเขา คือมันไม่เชื่อเรื่องธรรม ไม่เชื่อเรื่องธรรม ไม่เชื่อเรื่องการเกิดและการตายว่าเกิดแล้วจะไม่มีอีก เห็นไหม ตายแล้ว จะไม่เกิดอีก เกิดแล้วก็มีชาติเดียว ชาติปัจจุบันนี้ ชาติปัจจุบันนี้ให้เป็นความสุขไป

แต่ความกังวลของใจมันก็มีเล็กๆ อยู่ เห็นไหม ทุกคน...อย่างผู้ใหญ่ เรากลัวผี เรา ว่าผีไม่มี ปฏิเสธว่าผีไม่มี แต่ทุกคนก็กลัวผี แต่ลืมไปว่าผีคือความรู้สึกรู้สึก ผีคือจิตวิญญาณ จิตวิญญาณอยู่ในร่างกายของมนุษย์นี้ เวลามนุษย์ตายไป ถ้าทำความชั่วเอาไว้ ต้องเกิด เป็นผี เกิดเป็นเปรต เกิดไปแน่นอน ถ้าทำคุณงามความดีเอาไว้ นี่ร่างกาย เห็นไหม มนุสส

เปโต ร่างกายเป็นมนุษย์แต่ใจเป็นเปรต มนุสสเดรัจฉาน ร่างกายเป็นสัตว์เดรัจฉาน มนุสสเทโว ใจนี้เป็นเทวดา เวลาทำคุณงามความดีใจนี้เป็นเทวดา เวลาออกจากร่างนี้ไป ...ออกจากร่างนี้ไป...นี่มันเป็นเทพ เป็นพรหม จิตดวงเดียวนี้แหละเป็นได้ทุกสถาน เป็นได้ทุกๆ อย่างที่ว่าการสะสมของมัน

เรามีดวงตานี้ ตาบอดตาโสดนี้ เราสร้างบุญกุศลมาเพื่อเหตุนี้ไง เหตุเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของเรา ให้จิตนี้มันเจริญรุ่งเรือง เวลามันตายมันเกิดขึ้นไป ก็ให้มีเครื่องอยู่ เครื่องอาศัยไป ดวงตาไม่เห็นธรรมมันก็เวียน นี้ตาบอดตาโสดเวียนไปในโลกเขา แต่มันก็คิดว่าคนตาบอดสนิท ตาบอดสนิทปฏิเสธเรื่องสิ่งนี้เลย แต่ตาบอดตาโสดก็ยังเชื่ออยู่ แต่เชื่ออยู่ในการกระทำของเรา ทำในเรื่องของโลก ทำในความแสวงหาทางการบุญกุศลคุณงามความดี สร้างสมคุณงามความดี แล้วมันสะสมลงที่ใจแน่นอน ใจจับสิ่งนี้ไว้ทั้งหมด สิ่งนี้จะลงอยู่ที่ใจแล้วจะจับสิ่งนี้ แล้วสิ่งนี้จะไปอยู่กับใจ อารมณ์ของใจ มันระดับใจขนาดไหน ใจได้สูงได้ต่ำได้ขณะที่เราทำได้ขณะนั้น

แต่สิ่งที่ประเสริฐที่สุด เห็นไหม ข้ามพ้นสิ่งนี้ ขึ้นฝั่งได้โดยไม่ต้องเวียนตาย เวียนเกิด อยู่ในน้ำนี้เราต้องประคองตัวตลอดไป อยู่ในวิญญูสงสารต้องประคองตัวตลอดไป แต่ถ้าพ้นออกไปจากกิเลส พ้นออกไปจากสิ่งที่แรงดึงดูดของโลก แรงดึงดูดของโลกคือแรงดึงดูดของกิเลส แล้วกิเลสปิดบังใจไว้ให้ทำตามความเห็นของมัน สิ่งที่จะเห็นขึ้นมาก็เห็นในความเห็นของตัวเอง สิ่งที่เคยคาดเคยหมาย สิ่งที่อยู่ เห็นไหม สิ่งที่อยู่คือขันธ คือความจำ คาดหมายได้ขนาดนั้น สิ่งนี้คาดหมายได้ก็เวียนไปในกระแสของกรรมนี้แหละ กรรมเวียนไปในโลกแล้วเวียนไปอยู่อย่างนั้น

นี่เราถึงว่าถ้าดวงตาเห็นธรรม ต้องทำความสงบของใจ ต้องประพฤติปฏิบัติ ต้องปฏิบัติธรรมเท่านั้นถึงจะพ้นออกไปจากกิเลสได้ ต้องปฏิบัติธรรมเท่านั้นถึงจะพ้นออกไปจากวิญญูสงสาร วิญญูสงสารนี้เป็นเรื่องแรงดึงดูด แล้วกิเลสมันก็ชอบนะ ชอบแรงดึงดูด ชอบสิ่งต่างๆ ออกไปแล้ว มันก็เวียนตายเวียนเกิดตามประสาของมัน เห็นไหม เวียนตายเวียนเกิดโดยที่ว่าควบคุมไม่ได้ ถ้าเราควบคุมของเราได้ มันจะเริ่มส่งมีบุญกุศลขึ้นมา ควบคุมตัวเองได้ ควบคุมใจได้ ตั้งสติสัมปชัญญะได้ ถ้ามีสติสัมปชัญญะ มันจะยับยั้งตัวเองได้ สิ่งที่ทำแล้วย้อนหลังคิดถึงอดีต สิ่งที่เกี่ยวข้องสิ่งนั้นไม่ดีเลย นี่องค์สมเด็จพระ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าไว้ในพระไตรปิฎก เราทำสิ่งใดเอาไว้ก็แล้วแต่แล้วเราเสียใจ ภายหลัง สิ่งนั้นไม่ดีเลย

แต่การกระทำปัจจุบันนี้ทำไมเราพลั้งเผลอละ ในปัจจุบันนี้ ทำไมเราขยับยั้งใจเราเอาไว้ไม่ได้ ถ้าเราขยับยั้งใจเราเองได้ มีสติ มีปัญญา ถ้ามีสติมันจะขยับยั้งในสิ่งที่หัวใจปรารถนาได้ สิ่งที่ปรารถนานั้นมันเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ ถ้าสิ่งนี้เป็นประโยชน์นั้นมันเป็นมรรค เห็นไหม สิ่งที่เป็นมรรค สิ่งที่เป็นมัคคา สิ่งนี้เป็นเครื่องดำเนิน เราต้องพยายามแสวงหา ต้องพยายามสร้างสมให้มากขึ้นไป สิ่งที่เป็นโทษเราต้องพยายามปฏิเสธมัน ปฏิเสธสิ่งที่เป็นโทษ ปฏิเสธเรื่องความเคยชินของใจ ใจนั้นเป็นโทษขึ้นมา สะสมลงที่ใจ แล้วใจนั้นจะเป็นโทษกับตัวเอง เป็นโทษตัวเองนี่สิ่งนั้นเป็นในทางที่ต่ำ

นี่ตาบอดตาใสมีสิ่งนี้เป็นเครื่องดำเนิน แต่ดวงตาเห็นธรรมนี้เป็นเรื่องประเสริฐที่สุด ถ้าตาสว่างขึ้นมาในการประพฤติปฏิบัติ ในตาของใจนี้ ใจนี้มันมีความรู้สึก เห็นไหม ตาเราเห็นสิ่งใด เห็นรูปขึ้นมาเรารู้ว่าสิ่งนั้นเป็นรูป สีเขียว สีแดง ก็แล้วแต่เราจะเห็นรูปนั้น ตานั้นเห็นรูป แต่ตาของใจมันแปลกประหลาดมหัศจรรย์ยิ่งกว่านั้นนะ นี่สิ่งต่างๆ ในอายตนะทั้ง ๖ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ กระทบสิ่งใดสะสมลงที่ใจทั้งหมดเลย แล้วใจกระทบสิ่งใด เห็นไหม มันคาดหมายไปได้ทั้งหมด มันจินตนาการของมันทั้งหมด มันมีปัญญา

ถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมา มันจะแยกแยะสิ่งนี้ได้หมด แล้วการกระทำ ลือออกมา มันจะควบคุมการสื่อของเรา ควบคุมเรื่องของหัวใจของเรา นี่พอควบคุมเรื่องหัวใจของเรา เรื่องความคิดของเรา นี่การก้าวเดินของใจไปมันก็ก้าวเดินเข้าถูกทาง ก้าวเดินเข้าตามความเป็นจริง เข้าธรรมถูกทาง ถ้าถูกทางขึ้นไปนี้ สะสมเข้าไปเรื่อย ถ้าถูกทางด้วย ทางนี้สว่างขึ้นไปเรื่อย เห็นภาพชัดขึ้นไปเรื่อย ก้าวเดินถูกทางขึ้นไป ถูกทางขึ้นไปนะ มันจะผิดพลาด มันจะเห็นสิ่งใดนั้น เวลาจิตสงบของเรา จิตสงบของร่างกาย นี่เวลาใจมันสงบขึ้นมามันจะเห็นสิ่งต่างๆ ถ้ามันมีจริตนิสัย ข้างทางนั้นเขาก็มีภาพหลอกภาพหลอน

เครื่องเคียง เรากินอาหาร เห็นไหม เราต้องการอาหารหลักนั้นเป็นอาหารของใจ เครื่องเคียงนั้นเพื่อให้มันมีรสชาติขึ้นมาเท่านั้นเอง อันนี้ก็เหมือนกัน เวลาจิตสงบขึ้นไป

มันจะเห็นสิ่งนั้น เห็นภาพในนิมิตต่างๆ ความเห็นของใจ ภาพนั้นมันจะทำให้ทางนั้นมันมีทางปลีกแยกแยะออกไป ถ้ามีทางปลีกแยกแยะออกไปนี้ เราออกทางนั้นนะเราจะไปไม่ได้

ครูบาอาจารย์สำคัญตรงนี้ไง สำคัญตรงสิ่งที่ว่าเราเห็นมันเป็นสิ่งที่มหัศจรรย์ของเรา เราพบสิ่งต่างๆ เรามหัศจรรย์ของเรา แต่ครูบาอาจารย์ผ่านมาแล้วนะ เรื่องนั้นเป็นสิ่งที่เราเกาะเกี่ยว สิ่งที่ปลีกแยกออกไปจากทางของเรา ทางที่เราจะก้าวออกไปถึงที่สุดของเรา นี่ถ้าก้าวไปถึงจุดหมายปลายทาง มันจะไปถึงจุดหมายปลายทาง มันจะเห็นตาสว่างขึ้นมา ถึงปลายทางแล้วมันจะเข้าใจเรื่องของทางที่เดินตั้งแต่เริ่มต้นถึงปลายทาง

แต่ถ้าเรายังเริ่มต้นที่จะปฏิบัติอยู่แบบนี้ พอเห็นสิ่งนั้นเราก็จะยึดสิ่งนั้นว่า สิ่งนั้นมีความพอใจ สิ่งนี้เราเห็นว่ามันสวยงาม เรายึดสิ่งนั้น เห็นไหม เราเกาะเกี่ยวสิ่งนั้น สิ่งนี้ถึงต้องพยายามสงบตัวให้หมด เราปฏิบัติได้ สิ่งต่างๆ เราปฏิบัติ ปฏิเสธคือว่าเราไม่ต้องการสิ่งนี้ สิ่งนี้จะอยู่กับเรา เหมือนเงินของเรา ถ้าเราปฏิเสธการใช้เงิน เงินจะอยู่ในกระเป๋าของเรา ถ้าเราใช้เงินออกไปเงินในกระเป๋าเรามันจะยุบลงไปๆ เพราะอะไร? เพราะเราใช้จ่ายออกไป

ความเห็นนิมิตก็เหมือนกัน ความเห็นภาพต่างๆ เราเกาะเกี่ยวกับสิ่งนั้น มันใช้พลังงานของใจออกไป ใช้พลังงานของใจออกไป เห็นไหม สิ่งที่เราสะสมมานี้มันใช้ออกไป พอใช้ออกไปพลังงานก็ต่ำลงๆ จิตมันจะเสื่อมลงๆ แล้วพลังงานมันจะไม่คงที่เราถึงต้องปฏิเสธ แต่ปฏิเสธแล้วมันยังอยู่กับเราตลอดไป สิ่งที่เราเห็นนั้นมันจะเป็นผลงานของเรา สิ่งที่เราเห็น เห็นไหม สิ่งที่เราเห็นนั้นเห็นจริง แต่ความเห็นนั้นไม่จริง เพราะนี่มันเป็นเรื่องอนิจจังทั้งหมด

สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สิ่งที่เป็นอนิจจัง เราเห็นนั้นเป็นของชั่วคราว มันเป็นการบอกกล่าว เป็นประโยชน์มันก็เป็นประโยชน์ แต่ถ้ามันเป็นประโยชน์บางอย่าง แต่บางอย่างมันเป็นโทษกับเราไง มันดึงให้เราติดกับสิ่งนั้น สิ่งนี้เราถึงต้องปฏิเสธแล้วปล่อยวางไป..ปล่อยวางไป..จนเห็นตามความเป็นจริงนะ สติปัญญา ๔ เท่านั้น ภายเวทนา จิต ธรรม ถึงจะเป็นประโยชน์กับการประพฤติปฏิบัติ

กาย เวทนา จิต ธรรม คือสถานที่ทำการเกาะความติดพันของใจ นั่นนะเห็นเรื่อง นรกสวรรค์ เห็นเรื่องสิ่งต่างๆ เห็นอดีตอนาคตนะ เราเห็นว่าเป็นเรื่องความแปลกประหลาด เป็นความดีความประเสริฐ สิ่งนี้มันไม่ได้ชำระกิเลสเลย สิ่งนี้มันไม่ได้ชำระกิเลสมันถึงเป็นเครื่องเคียงใจ อยู่ที่จิตนิสัยของใจ ถ้าใจดวงใดมีจิตนิสัยนี้ สิ่งนี้จะเกิดขึ้นมาในหัวใจนั้น จะเป็นธรรมชาติของมัน

ถ้าเราไม่มีเราก็ฝึกฝนได้ สิ่งใดก็แล้วแต่เราฝึกฝนได้ แต่เราฝึกฝนขึ้นมาเพื่อที่จะให้รู้สิ่งนั้น กับการฝึกฝนชำระกิเลส ทุกข์มันอยู่ที่ใจ ทุกข์เพราะมันไม่เข้าใจตัวมันเอง ทุกข์เพราะจิตนี้มันมีตัวตน จิตนี้มันรับรู้สิ่งต่างๆ จิตนี้มันมีตัวตนแล้วมันคืนรนในใจมันเอง มันคืนรนในใจมันเองแล้วมันแก้ไขไม่ได้ นี่เราถึงว่าเราดวงตาสว่าง ดวงตาเห็นธรรมเห็นธรรมตรงนี้ เห็นตรงนี้ มันคืนรน จิตมันคืนรน มันคืนรนเพราะอะไร?

คืนรนเพราะมันไม่รู้ เพราะมันไม่รู้เท่านั้นนะ มันไม่รู้ตัวมันเองแล้วมันคืนรนเกาะเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ แล้วมันก็อาศัยสิ่งต่างๆ ไป เครื่องที่ว่ามันเป็นพยัคฆะ เป็นเงาทั้งนั้น ตะครุฑแต่เงา ตะครุฑแต่สิ่งที่ว่าจิตมันพอใจ จิตมันแสวงหาสิ่งต่างๆ แล้วมันพอใจ มันพอใจสิ่งนั้นก็ตะครุฑสิ่งนั้น

แต่ในมัจจะอริยสังขัง เห็นไหม สัมมาสมาธิ จิตนี้สงบแล้วยกขึ้นวิปัสสนา ในสติปัฏฐาน ๔ สติปัฏฐานคือ ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม เห็นไหม ความทุกข์ของใจ เวทนาในหัวใจ ความโสมนัสโทมนัสในหัวใจ นั่นนะความอย่างนี้เราควรจะต้องจับสิ่งนี้พิสูจน์กัน พิสูจน์สิ่งที่ว่ามันเป็นทุกข์ของกายทุกข์ของใจ ถ้าทุกข์ของกายทุกข์ของใจเกิดขึ้นเพราะสิ่งใด?

เกิดขึ้นเพราะมันไม่รู้สรรพสิ่งต่างๆ แล้วมันเกาะเกี่ยวกับสรรพสิ่งต่างๆ ไป ไม่รู้ นะว่าสิ่งนั้นเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นของคงที่ไฉ่ สิ่งนั้นเป็นเครื่องของชั่วคราว เป็นเงาทั้งนั้นเลย อยู่อาศัยกันชั่วคราวชั่วคราวแล้วมันเกาะเกี่ยว มันยึดมันถ้อมมันเพราะเหตุไร? มันยึดมันถ้อมมันถึงอาศัยสิ่งนั้น ถ้ามันไม่ยึดมันถ้อมมันเห็นโทษมันจะปล่อยวางสิ่งนั้น สิ่งนั้นก็มิได้อยู่โดยธรรมชาติของมัน มิอยู่ในการเกิด

ชีวิตหนึ่ง ๘๐ ปีหรือ ๑๐๐ ปี จนถึงตายไป สิ่งนั้นก็ต้องหมดคุณค่าไปตามธรรมชาติของมัน เราต้องสลัดสิ่งนั้น สิ่งนี้ต้องพลัดพรากจากกันโดยธรรมชาติของมัน

อาศัยสิ่งนี้อาศัยเป็นการชั่วคราวชั่วคราว แต่อาศัยแล้วสร้างประโยชน์ สร้างประโยชน์ คือการพยายามวิปัสสนา พยายามสร้างสมของเราขึ้นมา ถ้าเราอาศัยสิ่งนี้มันเป็นประโยชน์ เห็นไหม อันนี้เป็นมรรค

แต่ถ้าเป็นเรื่องของกิเลส มันไม่เป็นมรรค มันเป็นไปตามอาศัยใช้ตามประสา มันหลุดกระซากลากไปนะ มันพอใจสิ่งใดก็ทำสิ่งนั้น ทำสิ่งที่มันพอใจ ทำสิ่งนั้นเรื่อยไป ตลอดไป แล้วจะไม่ได้ประโยชน์กับมัน เพราะมันไม่ใช่บุญกุศล เห็นไหม เราสร้างสม ทาน ศีล บารมี ทาน ศีล ภาวนา นี่เป็นบารมีของเรา ทาน ศีล ภาวนา สร้างสมบารมีขึ้นมา เราสะสมขึ้นมาเพื่อให้ใจที่ว่าถึงจะเป็นตาบอดตาใส เพราะเรายังไม่มีดวงตาเห็นธรรม เราก็มีความสว่างของใจเป็นชั่วคราวชั่วคราว ความสว่างของใจชั่วคราวชั่วคราวที่เราสะสม ขึ้นมานี้ มันจะเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเราไม่มีความสว่างของใจขึ้นมา เราจะไม่มีทำสิ่งนี้ เลย แล้วเราจะหมุนไปกับโลกเขา นั้นเป็นเรื่องของเขา

นี่เราเทียบเคียงของเราว่าเราอยู่ตรงไหน? จิตของเราอยู่ตรงไหน? แต่จะตาบอดแบบโลกเขาโดยปฏิเสธเรื่องบุญกุศล ปฏิเสธเรื่องการสละทานทั้งหมด นั่นเรื่องของเขานั่นตาบอดของเขา เรามีการสละทานนี่เราตาบอดตาใส เราก็บอดตาใสของเราขึ้นมา แล้วเราต้องการดวงตาเห็นธรรมไหม? ถ้าต้องการดวงตาเห็นธรรม เราก็ต้องพยายามสร้างสมของเราขึ้นมา ถ้าเราสร้างสมพยายามสะสมขึ้นมา มันจะเป็นสมบัติของใจดวงนั้น เป็นปัจจัยตัด ไม่ต้องมีคนบอกนะ ถ้ายังมีคนบอกอยู่ นี่มันยังเป็นครูอาจารย์สั่งสอนกัน มันยังเป็นสมบัติมีอยู่ เห็นไหม เป็นสัญญา มีคนบอกอยู่

ถ้าปัจจัยตัด พอจิตมันกระทบขึ้นมา อย่างที่เราเห็นภาพต่างๆ เราก็รู้เอง ถ้าเราประพฤติปฏิบัตินี้จิตมันหลุดออกไป มันเข้าใจตามตัวมันเอง ความไม่รู้มันหลุดออกไป มันเป็นปัจจัยตัด มันเป็นปัจจัยตัด มันรู้ลงที่จิตนั้น จิตนั้นมันก็รู้เท่าตามความเป็นจริง มันเป็นวิชาขึ้นมา วิชาคือรู้ตามความเป็นจริง ไม่ใช่รู้สึกตัว รู้เป็นธาตุรู้ แต่โดนอวิชาปกคลุมอยู่ ไม่รู้สึกตัวเอง มันเลยยึด แต่รู้ตามความเป็นจริง รู้แล้วด้วย รู้สึกตัวเองด้วย เห็นตัวตนของตัวเองด้วย แล้วปล่อยวางตัวตนของตัวเองไว้ตามธรรมชาติของมัน นั่นนะเป็นการปัจจัยตัด รู้เฉพาะหัวใจดวงนั้น เป็นสมบัติของใจดวงนั้น เป็นประเสริฐที่สุดใจดวงนั้น ใจดวงนั้นจะเข้าใจด้วยการก้าวเดินพยายามสะสมของเรา ก้าวเดินจากใจนะ ใจก้าวเดินแล้วพยายามสะสมขึ้นมา สะสมขึ้นมา เป็นกำลังใจ

ทุกคนสามารถทำได้หมด ทุกคนทำได้เพราะทุกคนมีหัวใจ สิ่งนี้หัวใจเท่านั้นที่สัมผัส อย่างอื่นสัมผัสไม่ได้ เรื่องตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี้สัมผัสเรื่องเฉพาะเรื่องเครื่องอยู่อาศัย แต่ใจสัมผัสเรื่องความเข้าใจเรื่องของธรรม แล้วจะปล่อยวางถึงนั้นออกไปจากใจ เป็นสมบัติของใจดวงนั้น เอวัง